

Staatsbegrooting voor het dienstjaar
1870.

Vide HOOFDSTUK.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

N°. 38.

In overeenstemming met de denkbeelden, bij de indiening van het Vide hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het loopende dienstjaar toegelicht, nopens de wijze waarop in de behoefte aan drijvend materieel voor onze kustdefensie naar de meening der Regering behoorde te worden voorzien, is ook de begrooting voor het jaar 1870 ontworpen. Die denkbeelden deden in hoofdzaak de wenschelijkheid uitkomen om voort te gaan met den aanbouw van monitors door eigen middelen: om de op stapel staande houten schroefstoomschepen der 1ste klasse af te werken en om den aanbouw van meer strijdvaardige schepen — hetzij houten of gepantserde — tot een gunstiger tijdstip te verschuiven. Voor 1869 werden dan ook aangevraagd de fondsen benoodigd voor den afbouw van 2 monitors en een gepantserd riviervaartuig.

Ten einde het werk aan de gepantserde schepen te bespoedigen, kwam het doelmatig voor den bouw van het schroefstoomschip *van Galen* slechts langzaam voort te zetten, een maatregel welke tevens de mogelijkheid daarestelt, om, indien de behoefte aan dien bodem zich niet ernstig opdringt, daarin de werktuigen te plaatsen van eenig uitvallend stoomschip van gelijke soort.

Desniettegenstaande kunnen de beide monitors eerst in het najaar in aanbouw komen, en is, om vertraging te voorkomen, voorgesteld den bouw van het riviervaartuig aan de particuliere nijverheid toe te vertrouwen. Het doet den ondergeteekende daarom leed, dat omstandigheden onafhankelijk van zijnen wil, oorzaak waren, dat het daartoe strekkend wets-ontwerp niet in de zitting van het loopende dienstjaar kon in behandeling komen.

Voor zoover de ondervinding nu reeds vertrouwde gegevens omtrent de productie van 's Rijks werf te Amsterdam verstrekt heeft, kunnen aldaar jaarlijks $\frac{1}{2}$ schroefstoomschip der 1ste klasse en 2 monitors, dan wel $2\frac{2}{3}$ monitor afgeleverd worden. Eene grootere productie is bereikbaar, doch slechts door eene evenredige vermeerdering van werkkrachten, en zoodanigen maatregel moet de ondergeteekende blijven ontraden. Worden alzoo in het najaar van 1870 wederom 2 monitors in aanbouw gebracht, waartoe de gelden worden aangevraagd, dan zullen op het einde van 1872 beschikbaar zijn 9 dergelijke strijders. Is het echter wenschelijk om in de voltooiing van onze gepantserde flotille te gemoet te komen, en hierdoor het oogenblik te verhaasten waarop een begin zal kunnen worden gemaakt met den aanbouw der schepen die in de plaats moeten treden van de schroefstoomschepen der 1ste klasse en met dien van gepantserd materieel voor Oost-Indië, dan verdient het overweging, het werkvermogen van particuliere inrigtingen hier te lande te baat te nemen. De ondergeteekende heeft gemeend aan de mogelijkheid tot verwezenlijking van dit denkbeeld op de begrooting voor 1870 eene plaats te moeten geven.

Iste AFDEELING.

Kosten der administratie.

Gelijk in den toelichtenden staat is vermeld, wordt, om daarbij aangevoerde redenen, voorgesteld de vacature ontstaan door het overlijden van den opzigtter van maritime werken ten dienste van het loodswezen enz., onvervuld

te laten en de vrijvallende som gedeeltelijk te besteden tot eene billijke verhooging van de tractementen van den inspecteur van finantien en van den bouwkundige bij het loodswezen en van den concierge. Bovendien is gelegenheid gevonden, door het overlijden van een buitengewoon geëmploijeerde, in wiens plaats een 2de klerk is aangesteld, en door de pensionering van een referendaris, voor wien een hoofdcommies zal optreden, eenige bevorderingen en verhoogingen van tractementen onder de ambtenaren van het Departement te doen plaats hebben. Even zoo zijn de gelden, welke beschikbaar kwamen door eene vermindering van het aantal klerken bij de directie te Hellevoetsluis, en door de vervanging van een adjunct-commies bij de directie te Willemsoord door een klerk, aangewend tot eene geringe verbetering van de financiële positie van het bureaupersoneel der verschillende directien.

IIde AFDEELING.

Loodswezen.

De ten vorigen jare in aanbouw gebragte loodsvaartuigen, 2 kotters en 3 schokkers, zijn afgeleverd, uitgerust en in dienst gesteld. Sedert zijn nog 6 loodskotters op stapel gezet, 3 op eene particuliere en 3 op 's Rijks werf te Hellevoetsluis. Door dezen meer krachtigen aanbouw zal de loodsdienst in het volgende jaar, voor de onderscheidene zeegaten, met kotters kunnen worden verrigt, uitgezonderd voor dat van de Eems, hetwelk alsdan aan de beurt komt.

Betonning en bebakening.

De werkzaamheden bepaalden zich tot het gewoon onderhoud.

Verlichting.

De steenen lichttoren te Harlingen en de houten lichtopstand aan de Val bij Zierikzee, beide verouderd, zijn door een ijzeren toren en opstand vervangen. Ook het licht te Stavoren verkreeg een nieuw ijzeren lighthouse. Zoowel dit licht als dat te Harlingen zijn te gelijker tijd voorzien van nieuwe catadioptrische lichttoestellen.

De in de Memorie van Toelichting tot de vorige begrooting vermelde geleidelichten bewesten Bath zijn door gedurige verandering van het vaarwater nog niet kunnen worden opgericht. Een tot lichtschip ingerigt loodsvaartuig is aldaar tijdelijk tot aanwijzing van het vaarwater geplaatst.

Het nieuwe licht aan de Kwak bewijst de verwachte diensten.

De nieuwe lichtwachterswoning op Schokland is voltooid. Die aan het duin, genaamd het Oosterhoofd, bij Domburg, loopt gevaar onder het zand bedolven te worden. Het afbreken dier woning en het herbouwen daarvan op een meer verzekerd terrein in de nabijheid is aanbesteed.

Hydrographie.

De nieuwe kaart van de Schelde tusschen Lillo en Vlissingen ziet het licht. Van de veranderingen in het

vaarwater bij Bath, het gevolg der afdamming van de Ooster-Schelde, zien van tijd tot tijd speciale kaarten het licht.

De opname voor eene nieuwe uitgave der hydrographische kaart van Goedereede en Maas wordt met ijver voortgezet.

Met betrekking tot de begroting dezer afdeeling zij opgemerkt, dat het bedrag van artt. 11 en 15 gelijk is aan dat der begroting van 1869, doch dat de thans aangevraagde gelden op de artt. 9, 12, 13 en 14 voor een gezamenlijk bedrag van f 3850, blijven beneden het cijfer dezer artikelen voor 1869. Ook zou art. 10 voor 1870 eene vermindering aangeven van f 4103, en dus de geheele begroting van f 7953, ware het niet dat in de Wet op de Middelen voor 1870 de opbrengst der loodsgelden f 25 000 hooger is gesteld kunnen worden, en dus het aandeel van het loodspersoneel en het loodsgeld evenredig is moeten worden verhoogd.

IIIde AFDEELING.

Het schroefstoomschip het *Zilveren Kruis* liep den 18den Junij te water en wordt afgebouwd; het tuig wordt gereed gemaakt, de machines en ketels ingezet. Komt vermoedelijk nog dit jaar voor de dienst gereed.

Aan de *van Galen* werd slechts langzaam voortgewerkt; de werktuigen voor dit stoomschip niet besteld.

Het schroefstoomschip *Vice-admiraal Koopman* kwam in het laatst van het vorige jaar gereed en in conservatie, doch den 20sten Julij in dienst met bestemming naar de Kust van Guinea.

De monitor *Cerberus* liep den 14den Januarij van de helling, en de *Bloedhond* zal, indien geene vertraging in den weg treedt, in Augustus te water komen. Alsdan kunnen de werktuigen worden opgesteld.

Het ramschip *Matador* kan eerst in het volgende jaar afloopen. Men rekent dat de *Cerberus* nog in dit, de *Bloedhond* in het laatst van het volgende jaar, en de *Matador* in de eerste helft van 1871 gereed komen.

Twee nieuwe monitors worden in het najaar op stapel gezet. Van dezelfde afmetingen als de bestaande, zijn echter eenige wijzigingen in den bouw aangebragt, die, met verhooging der strijdvaardigheid, met grond doen verwachten, dat een diepgang van 26.5 decimeter niet zal overschreden worden.

Het ramschip de *Buffel* ontving eenige verbeteringen, waaronder een gepantserd stuurhuis, en werd bestemd tot het nemen van proeven tegen eene versperring, tot exercitien en proeven met geschut tegen eene gepantserde schijf, en het doen van togten op de Zuiderzee. Tot laatstgemeld doel werd tevens de monitor de *Tijger* in dienst gesteld.

Het ramschip de *Schorpioen* en de monitor *Heiligerlee* bekruijsten de zuidelijke zeegaten en rivieren. De laatstgenoemde kwam door de Noord en Merwede tot voor Gorkum; de wenschelijkheid naar minderen diepgang kwam op die togten enkele malen gevoelig uit.

Te Willemsoord werd het fregat *Admiraal van Wassenaer* van nieuwe ketels voorzien en tot dadelijke indienststelling in gereedheid gebragt.

De herstellingen aan het fregat *Evertsen* liepen ten einde, zoodat over dien bodem kan worden beschikt.

Het fregat *Zeeland* is mede gereed, doch de ketels vragen om vernieuwing.

De herstellingen aan het schroefstoomschip *Citadel van Antwerpen* naderen hare beëindiging, die aan het *Metalen Kruis* en de *Zoutman* zullen in het begin van 1870 afloopen.

In het volgende jaar komen in reparatie het fregat *Adolf van Nassau* en het schroefstoomschip der 1ste klasse *Leeuwarden*, onlangs uit Indie teruggekeerd en buiten dienst gesteld.

Behalve het ramschip de *Stier* en de monitor de *Krokodil*, kwam te Willemsoord het ramschip *Prins Hendrik der Nederlanden* in conservatie.

Te Hellevoetsluis werden 3 loodskotters op stapel gezet en eene belangrijke herstelling aan het schroefstoomschip der 3de klasse *Cornelis Dirks* aangevangen.

Het stoomschip *Watergeus*, in het begin des jaars uit Oost-Indie binnengevallen, werd opgelegd en in het drooge dok naauwkeurig onderzocht. Daarbij is gebleken, dat de kiel eene doorzakking had van 17 centimeters — met betrekking tot de lengte van geringe beteekenis — de bodem zich in zeer gunstigen toestand bevond en geen spoor te ontdekken was van gebreken of zwakheid in de zamenstelling. In het volgende jaar kan die stoomer weder gereed

zijn en zal met de herstellingen aan het schroefstoomschip der 4de klasse *Bommelerwaard* worden begonnen.

Te Hellevoetsluis liggen beschikbaar de schroefstoomschepen der 3de klasse het *Loo* en *Prinses Marie*, en die der 4de klasse *Soestdijk* en *Dommel*.

Artillerie.

Ten einde de uitwerking van het nieuw ingevoerde getrokken geschut van zwaar kaliber ook bij onze marine te doen kennen, is op de Hors onder Texel een schijf opgericht, voorzien van pantserplaten van 20 decimeters dikte, waartegen van het ramschip de *Buffel* gedurende den zomer oefeningen op verschillende afstanden met de verschillende soorten van projectilen en de groote buskruidlading schoten worden gedaan.

De Regering is bedacht om maatregelen om de gegoten ijzeren vuurmonden, die door de invoering van het getrokken geschut buiten gebruik zijn geraakt, ten meesten voordeele van het Rijk op te ruimen.

Met de versperringen, bestemd tot de verdediging onzer zeegaten, worden proeven genomen; eene versperring vervaardigd volgens de denkbeelden eener commissie van zee-officieren, is op de reede van het Nieuwe Diep beproefd, door er met de *Buffel* tegen aan te rammen, en heeft daarbij niet aan de verwachting beantwoord; in de directie Hellevoetsluis worden proeven genomen met eene andere soort van versperring, waarvan men betere uitkomsten verwacht.

De onderzoekingen omtrent torpedo-aangelegenheden worden in de stelling Amsterdam, onder de bekwame leiding van den kapitein-luitenant ter zee J. A. VAN DE VELDE, met ijver voortgezet; men vleit zich genoegzame gegevens verzameld te hebben om de stelling Durgerdam met vrucht daarmede te kunnen verdedigen; ook deersperringen in die stelling blijven het onderwerp van ernstige overwegingen. Zoo veel is reeds nu met zekerheid bekend, dat èn torpedo's ènersperringen, indien ook al uitvoerbaar, toch steeds zeer aanzienlijke geldelijke offers zullen vorderen.

Alle schepen der vloot en de mariniers, zowel hier te lande als in de Oost-Indische bezittingen, zijn thans voorzien van achterlaad-geweren en bussen: de uitkomsten daarmede verkregen, blijven voldoende; men houdt zich onledig verschillende ontwerpen te onderzoeken tot het inrigten der revolverpistolen voor het gebruik eener metallieke patroon. De opleiding tot kanonniers wordt met ijver voortgezet; reeds zijn weder eenige bekwame kanonniers daarvan afkomstig op de schepen verdeeld.

Stoomwerktuigen.

De werktuigen van het *Zilveren Kruis* worden ingezet. De aanschaffing van die voor de *van Galen* is uitgesteld; de daarvoor aangevraagde som van f 131 000 blijft alzoo in de schatkist.

Nieuwe ketels voor het Koninklijk stoomjagt en het schroefstoomschip *Metalen Kruis* werden aanbesteed en de herstelling der werktuigen van laatstgenoemden bodem aan particuliere fabrikanten gegund.

De werktuigen voor de in aanbouw zijnde gepantserde schepen zijn hunne gereedheid nabij; met die voor twee andere monitors wordt eerstdaags aangevangen.

Onder eigen beheer werden, behalve de voorzieningen aan de binnen 's lands in dienst zijnde schepen, de herstelling en opstelling der werktuigen van de *Citadel van Antwerpen* uitgevoerd, zoomede de herstelling der werktuigen en ketels van de stoomschepen *Evertsen*, *Zoutman*, *Cornelis Dirks* en *Bommelerwaard* ondernomen.

's Rijks werven.

Al de verbouwingen en veranderingen, welke waren ontworpen voor den bouw van gepantserde schepen op de werf te Amsterdam, kwamen in gereedheid; een gedeelte van den kaaimuur werd vernieuwd en het dempen eener voor de gezondheid schadelijke gracht achter de marinierskazerne kwam in uitvoering.

Overigens bepaalden zich de voorzieningen tot die van gewoon onderhoud.

Sedert 1867 zijn gebreken ontstaan in de zuigbuizen van het stoomgemaal der beide drooge dokken te Willemsoord, die zoo goed mogelijk zijn hersteld. Thans blijkt meer en meer, door daarin ontdekte scheuren, dat zij niet bestand zijn tegen de werkingen die daarop worden uitgeoefend.

Eene commissie van deskundigen onderzoekt de zaak, en men hoopt, dat de herstellingen bestreden zullen kunnen worden uit de fondsen voor 1869 toegestaan. Het oude drooge dok is thans voldoende belast om het ledig te kunnen pompen tot het leggen van de stapeling van eenig te dokken schip. In het nieuwe drooge dok bezigt men tot hetzelfde einde een schip als druk; het verdient overweging ook de vloer van dit werk met ijzeren ballast te beleggen.

De artikelen dezer afdeeling ontvingen de volgende wijzigingen:

Art. 18. Houtwaren. De voorraad bedroeg:

	Ruw eiken.	Gezaagd.	Teak.
	Kub. meter.	Kub. meter.	Kub. meter.
Op 1 Januarij 1868 .	10 370	10 767	1 041
" 8 " 1869 .	10 482	10 282	1 557
Meer	118	"	516
Minder . . .	"	484	"

Al is de voorraad eikenhout iets achteruitgegaan, blijft er genoeg voorhanden om in de behoefte te kunnen voorzien. De aangevraagde som van f 80 000 moet hoofdzakelijk strekken tot aankoop van greenen-, vuren- en dennenhout. Sedert 1 Januarij is het verbruik van teakhout, dat grootendeels afhankelijk is van de vordering in den aanbouw der gepantserde schepen, belangrijk toegenomen; eene aanvulling van den voorraad is dus noodig.

Hierdoor wordt op dit artikel f 50 000 meer gebragt.

Art. 19. Aanschaffing van materialen voor houten en gepantserde schepen. Op de begrooting van 1869 was dit artikel gesplitst in art. 19 en 19 a; nu echter de bouw van gepantserde schepen eene gewone en de hoofdzaak wordt, bestaat voor die afscheiding minder reden.

Zonder dat daarvoor eenige ongelegenheid te vreezen is, kunnen de sommen tot aankoop van materialen, voor aanbouw, toetuiging, uitrusting, enz., f 100 000 minder geraamd worden.

Voor het in aanbouw brengen van twee monitors op 's Rijks werf en van een halven monitor bij particulieren is f 650 000 uitgetrokken, waardoor het gezamenlijk bedrag f 185 000 minder wordt. De som toch onder g aangegeven is reeds in 1866 toegestaan, en dus slechts eene overschrijving van de dienst van dat jaar op die van 1870.

Art. 20. Verstrekkingen. Gevoegelijk kunnen deze op f 20 000 minder gesteld worden.

Art. 21. Artilleriematerieel. Met f 220 000 kon in de behoefte worden voorzien. Deze post bedraagt dus f 110 000 minder dan die op de artt. 21 en 21 a der begrooting van 1869.

Art. 22. Stoomwezen. Voor de werktuigen van het op stapel staande schroefstoomschip van *Galen* zijn geene gelden opgebragt.

Voor elk der werktuigen bestemd voor de in dit jaar in aanbouw te brengen monitors zijn twee termijnen op de begrooting van 1869 toegestaan; daar deze vaartuigen eerst in 1871 gereed komen, kunnen in 1870 slechts twee termijnen gereed komen en moet de laatste op de begrooting van 1871 verschijnen. Eerst in dat jaar zal het noodig zijn met de vervaardiging der werktuigen voor de thans aangevraagde monitors een begin te maken.

De geheele post eischt f 393 000 minder dan die voor 1869.

Art. 23. Steenkolen. Met het oog op de meerdere in dienst zijnde schepen laat de raming over 1869 geene vermindering toe.

Art. 24. Kosten van schepen buiten 's lands. Bescheiden uit Indie ontvangen, toonen aan dat de vroegere raming van f 150 000 te laag was gesteld om in de behoefte van het auxiliair eskader, zoo als dit thans is zamengesteld, te voorzien.

In volgende jaren zullen de kosten van herstelling ver-

minderen, doch nu is het raadzaam dit artikel te brengen op f 250 000, alzoo op f 50 000 meer.

Art. 25. Gewone onderhoudswerken. Bedragen f 45 000 minder, uit hoofde de bodem van het oude drooge dok te Willemsoord thans voldoende belast is.

Art. 25 a. Gebouw tot huisvesting en opvoeding van adelborsten. Tot behoorlijke afwerking van het gebouw, de bestrating en omheining van het terrein, is de gevraagde som noodig.

De aanbesteding der fundering had plaats in Februarij jl., en het werk werd in Mei opgeleverd; die van het gebouw en zijne inrigting geschiedde in Junij, en het laat zich aanzien dat het geheel op den bepaalden tijd, den 1sten Mei 1870, gereed zal zijn.

Art. 26. Arbeidsloon. Deze zijn op f 62 000 hooger berekend dan voor 1869, eensdeels om de bestaande productien van 's Rijks werf te Amsterdam te behouden, en ten andere is bij goedgunstig besluit van Zijne Majesteit de billijke bepaling ingevoerd aan den werkman ook daggeld toe te kennen op de Christelijke feestdagen, welke niet op den Zondag invallen.

Bovendien laat het zich voorzien dat de fondsen, waarop uit de verstrekkingen te rekenen is, minder zullen bedragen dan die waarover in 1869 te beschikken was.

Art. 27. Bezoldiging der bemanning van het jagt en de werkvaartuigen. Een der vaartuigen bij de werf te Hellevoetsluis in gebruik, kan buiten dienst komen. De uitgaven voor sluis- en bruggelden kunnen f 500 minder zijn. Daarentegen behooren kleedingstukken aan schippers en matrozen verstrekt te worden. Door een en ander blijft de raming f 877 minder dan die voor 1869.

IVde AFDEELING.

Op de begrooting voor het jaar 1870 worden de benooidigde gelden uitgetrokken tot het in dienst houden van 5789 koppen, waaronder niet is gerekend de zeemilitie, waarvan de sterkte in het jaar 1869 600 koppen bedroeg.

Van die 5789 koppen zijn 3100 bestemd om in Nederlandsch-Indie te dienen, namelijk 1978 op 21 schepen van de Indische marine en 423 op het auxiliair eskader van 6 schepen.

Voor het station Suriname wordt een schroefstoomschip 4de klasse, en dat voor dat van Curaçao een der 3de klasse voldoende geacht; de bemanningen der beide vaartuigen zullen te zamen 193 koppen sterk zijn.

De overige 2495 worden verdeeld op de schepen, bestemd voor de binnenlandsche dienst, voor kruistogten, en voor opleiding en oefening enz.

De Indische marine zal zamengesteld zijn uit:

3 wachtschepen,	
2 raderstoomschepen	1ste klasse,
2 " "	2de " "
4 " "	3de " "
5 " "	4de " "
5 schroefstoomschepen	4de " "

(onder deze laatsten één bestemd voor hydrographische opname).

Het auxiliair eskader zal bevatten:

3 schroefstoomschepen	1ste klasse,
1 schroefstoomschip	2de " "
2 schroefstoomschepen	3de " "

waarvan het schroefstoomschip 2de klasse, zoo noodig, ook benuttigd kan worden, om hetzij tijdelijk in de Japanse wateren te stationeren, of wel nu en dan togten daarheen te maken.

Binnen 's lands en voor kruistogten zal men in het jaar 1870 beschikbaar hebben;

4 wachtschepen,	
1 drijvende batterij,	
1 raderstoomschip	1ste klasse,
1 fregat	1ste klasse met stoomvermogen,
1 transportschip	" "
2 ramschepen,	
2 monitors,	
1 schroefstoomschip	2de klasse,
1 " "	4de " "

Naardien de gouvernements-marine in Nederlandsch Indie, die vroeger uit eenige weinige zeilvaartuigen bestond, zich van lieverlede heeft uitgebreid en thans 12 stoomschepen telt, hebben de oorlogsschepen daardoor een veel geringer aandeel in de politie- en transportdienst dan vroeger het geval was; ook tot het onderhouden van de gemeenschap zijn de diensten der oorlogsschepen minder noodig, dewijl door het toenemend getal der stoomschepen behoorende tot de Nederlandsch-Indische stoomvaartmaatschappij, de versnelde gemeenschap belangrijk verbeterd is, en door haar schier alle punten van den Indischen Archipel onderling en ook met Java in verbinding zijn.

Deze overwegingen maakten dat de Regering in bedenking heeft genomen, om de Indische zeemagt eenigermate in te krimpen; en tot dezelfde gedachte kwam zij ook met betrekking tot de sterkte van het auxiliair eskader, dat, wat het type van schepen aangaat, geheel onvoldoende kan geacht worden om tegen een buitenlandschen vijand te ageren, en toch te groot en te kostbaar om voor de geringe diensten, die daar in gewone tijden van die schepen kunnen gevorderd worden, bestemd te blijven.

Naar aanleiding van deze beschouwingen werden omtrent die aangelegenheid de zienswijze van den tegenwoordigen kommandant van Zr. Ms. zeemagt in Nederlandsch Oost-Indie gevraagd, en ook die vlootvoogd, zich rekenschap gevende van de veranderde toestanden in Indie, was van oordeel dat het denkbeeld der Regering, zonder nadeelige gevolgen voor de dienst, voor uitvoering vatbaar was.

Het auxiliair eskader zoude allengs kunnen beperkt worden tot 3 schroefstoomschepen 1ste klasse, met eene gezamenlijke bemanning van 700 koppen en de Indische marine zoude kunnen bestaan uit:

- 2 raderstoomschepen 1ste of 2de klasse,
- 4 " 3de klasse,
- 2 schroefstoomschepen 3de klasse,
- 4 " 4de "
- 4 ijzeren raderstoomschepen,
- 3 wachtschepen,
- 2 opnemingsvaartuigen,

derhalve 21 schepen met 1850 koppen; en dien ten gevolge bestaat bij de Regering het voornemen om zoo mogelijk reeds in den loop van het jaar 1870 tot die wijziging in de sterkte van de zeemagt in Oost-Indie, waaruit eene niet onbelangrijke bezuiniging, zoowel voor de Staatsbegroting als voor de begroting van Nederlandsch Indie zal voortvloeijen, over te gaan.

Men wenscht alleen het schroefstoomschip 2de klasse met 100 koppen voorloopig aan het auxiliair eskader toegevoegd te laten, ten einde in de Indische wateren een schip beschikbaar te hebben, om, zoo dit noodig mogt zijn, het station in de Japansche wateren te betrekken, en anders nu en dan de vlag in de havens van dat Rijk te vertoonen.

Het auxiliair eskader zal derhalve bestaan uit 4 schepen, bemand met 800 koppen.

Op de bemanningen der schepen van het auxiliair eskader worden dus 323 koppen en uit die der schepen van de Indische marine 128 koppen bespaard, en daardoor bezuinigd de Indische toelagen van 461 officieren en minderen; deze inkrimping zal mede eenen niet onbelangrijken invloed uitoefenen aan de kosten verbonden aan de uitzending van officieren en manschappen, tot aflossing bestemd; welke laatste invloed zich reeds in het jaar 1870 zal doen gevoelen, en aanleiding heeft gegeven om den post daarvoor bestemd lager te stellen.

De moeilijkheid die men voortdurend ontmoet om bevaren volk te krijgen, wijst van zelve de noodzakelijkheid aan om hen die in dienst, en reeds eenigermate geoefend en gedisciplineerd zijn, in dienst te houden; onraadzaam zoude het dus zijn om de numerieke sterkte van het personeel te verminderen. Door de afscheiding die in Indie sedert 1866 heeft plaats gegrepen, bepalen zich de active diensten der officieren, maar vooral die der schepelingen hoofdzakelijk tot die op de gepantserde flottille in Nederland en die op de schepen in Indie, en overigens tot transportreizen, gedeeltelijk met de *Java*, gedeeltelijk met koopvaarders.

Niet slechts dat gelegenheid tot oefening en het vormen van bevaren volk daardoor geheel ontbreekt, maar het eigenaardige van het zeemansvak, het poëtische gedeelte daarvan, gaat zoowel voor den zeeofficier als voor den

oorlogsmatroos verloren; de prikkel en de lust voor de zeedienst moeten daardoor verdwijnen.

Tot behoud van, en tot daargestelling van de mogelijkheid om een en ander blijvend te ontwikkelen, is het in dienst houden van een paar schepen onvermijdelijk. Trouwens bij eene handeldrijvende natie als de onze, doet zich de behoefte aan beschikbare in dienst zijnde schepen vaak gevoelen. Nog onlangs was de uitzending van een oorlogsschip naar Perzie en Arabie noodzakelijk; de gebeurtenissen op de Kust van Guinea vorderden alsmede de indienststelling van een oorlogsbodem en ook nu eischt Neêrlands eer en zijne belangen, dat het bij de opening van het Suez-kanaal aldaar vertegenwoordigd en zijne vlag daar vertoond worde. Door eene strenge ten-uitvoering van het Koninklijk besluit van 16 November 1866 zoude binnen weinige jaren de mogelijkheid om aan de behoefte te voldoen, ten eenen male verdwijnen.

Naar mate — naar aanleiding van het hierboven ontwikkelde, — de voor de dienst in Oost-Indie overcomplete officieren en schepelingen terugkeeren, zullen voor de oefeningen en togten in zee in dienst kunnen gesteld worden 2 schroefstoomschepen en kan ook, om eene wenschelijke uitbreiding aan de oefeningen op de gepantserde schepen te kunnen geven, nog 1 monitor in dienst gesteld worden.

De kaders van de officieren voor de verschillende diensten bij de zeemagt zijn nagenoeg voltallig. Voor het corps officieren van gezondheid, dat hierop eene uitzondering maakte, is door de Regering eene reorganisatie ontworpen waarvan zij zich de beste uitkomsten belooft.

De schatkist zal zich dien ten gevolge eenige betrekkelijk geringe offers moeten getroosten, doch dewijl, zoo als de ondergeteekende het ten verleden jare in de Memorie van Toelichting zeide, het hier eene levensquaestie geldt, heeft hij niet mogen aarzelen om voor de gewijzigde organisatie de noodige gelden aan te vragen.

Het corps officieren van gezondheid is volgens de bestaande organisatie zamengesteld en bezoldigd als volgt:

1 inspecteur (kapit. ter zee-rang) met f 2500 vast tractem.	
2 dirig. offic. van gezondh. 1ste klasse (kapitein-luitenant) . . .	1900 "
4 dirig. offic. van gezondh. 2de klasse (majoor)	1700 "
20 offic. van gezondh. 1ste kl. (luit. ter zee 1ste kl.)	3 à 1500 "
	3 " 1400 "
	3 " 1300 "
	11 " 1200 "
54 offic. van gezondh. 2de kl. (luit. ter zee 2de kl.)	15 " 1500 "
	15 " 900 "
	24 " 800 "
24 offic. van gezondh. 3de kl. (2de luit. der mariniers)	600 "
1 eerste apotheker (activit. tractem)	1900

Te zamen 105 officieren van gezondheid van verschillende rangen ad f 101 000
en 1 eerste apotheker 1 900

Volgens de ontworpen organisatie zou het corps bestaan uit:

1 inspecteur (kapitein ter zee) met f 2500 vast tractem.	
6 dirig. offic. van gezondheid (kapitein-luitenant)	3 " 2100 "
	3 " 1900 "
24 offic. van gezondh. 1ste kl. (luit. ter zee 1ste kl.)	8 " 1500 "
	8 " 1400 "
	8 " 1300 "
65 offic. van gezondh. 2de kl. (luit. ter zee 2de kl.)	20 " 1000 "
	20 " 900 "
	25 " 800 "

Te zamen 96 officieren van gezondheid van verschillende rangen f 106 100

1 apotheker 1ste klasse	f 1900
2 apothekers 2de " 1 à	1200
	1 " 1000

3 apothekers, te zamen ————— 4 100

De militaire opleidingen, zoo wel die voor de adelborsten, als die voor de kadets bij het korps mariniers, geven steeds voldoende uitkomsten; bij die voor de officieren van gezondheid, thans te Amsterdam gevestigd, worden in September 5 studenten voor de geneeskundige dienst der zeemagt aangesteld.

Dit getal steekt zeer gunstig af bij dat der laatste jaren; en men meent daarin reeds een verblijvend teeken te zien van het meerdere vertrouwen dat de toekomstige artsen bij de zeedienst in hunne aanstaande carrière beginnen te stellen.

Alle andere inrigtingen tot opleiding en oefening van machinisten, stuur- en bootsmansleerlingen, matrozen, kanonniërs en ook de scholen voor de zeevaart te Leiden en te Groningen, beantwoorden volkomen aan haar doel; eenige daarvan geven zelfs redenen tot bijzondere tevredenheid.

Aan de oefeningen met de pantserschepen, is zoowel in den nazomer van 1868 als gedurende dit jaar naar behooren de hand gehouden.

Op al die schepen zijn miliciens gedetacheerd, die in het behandelen van het torengeschut geoefend worden; naar gelang de gedetacheerden geëxerceerd zijn, worden zij weder door anderen vervangen, zoodat alle zeemiliciens, die met onbepaald verlof vertrekken, behalve de overige militaire oefeningen, ook die met het torengeschut op de gepantserde schepen hebben doorloopen.

Die schepen zelve doorkruisen voortdurend de zeegaten, riviermondingen en stroomen met het doel om de officieren in het omgaan met die schepen en in de kennis der verschillende vaarwaters te bekwamen, en om door praktische uitkomsten de zekerheid te erlangen, waar in oorlogstijd die vaartuigen met succès benuttigd kunnen worden.

Nopens de zeemiliciens zelve volgen de onderstaande inlichtingen.

Van de ligting van 1868 heeft zich voor de zeemilitie aangemeld een getal van 861, waarvan werkelijk opgekomen en ingelijfd zijn 595;

als genoegzaam geoefend hebben daarvan onbepaald verlof bekomen :

in September 1868	2
„ October „	240
„ November „	142
„ December „	40
„ Februarij 1869	110
„ Maart „	31
„ April „	3
„ Mei „	9
	577
overleden	7
vaste verbindtenis bij de zeemagt aangegaan . .	7
„ „ „ het corps huzaren . . .	1
gedeserteerd	1
ontslagen door inlijving van een ander (art. 173)	
der wet op de militie	1
ontheven van de militiedienst, wegens broeder-	
dienst	1
	595

Deze miliciens waren herkomstig uit de navolgende provincien, als :

Noordholland	303
Zuidholland	129
Friesland	42
Zeeland	27
Overijssel	16
Drenthe	10
Utrecht	3
Noordbrabant	4
Groningen	54
Gelderland	7
	595

Voor zoover daarvan door de betrokken Commissarissen des Konings opgave is gedaan, hebben van hen, die met onbepaald verlof van boord zijn vertrokken, 95 vergunning bekomen tot de uitoefening der buitenlandsche zeevaart.

Van de ligting van 1869 hebben zich, na aftrek van hen die buiten oproeping blijven, 1043 personen voor de zeemilitie aangemeld, als in :

Noordbrabant	6
Gelderland	12
Zuidholland	226
Noordholland	509
Zeeland	38
Utrecht	3
Friesland	90
Overijssel	23
Groningen	118
Drenthe	18
	1043

Volgens art. 5 der wet van den 19den Augustus 1861 (Staatsblad n°. 72) mogen er echter niet meer dan 600 miliciens tot de zeemilitie worden toegelaten; dien ten gevolge konden, naar eene evenredige verdeling overeenkomstig art. 3 van Zr. Ms. besluit van den 18den Februarij 1869 (Staatsblad n°. 25), slechts voor de dienst ter zee bestemd worden in :

Noordbrabant	3
Gelderland	7
Zuidholland	130
Noordholland	293
Zeeland	22
Utrecht	2
Friesland	52
Overijssel	13
Groningen	68
Drenthe	10
	600

Daarvan zijn tot 30 Julij 1869 werkelijk ingelijfd en geëmbarqueerd 599 koppen, waarvan :

overleden	1
wegens ligchaamsgebreken vrijgesteld van de militie-	
dienst, afgevoerd uit de rolle van de drijvende batterij	
Neptunus en naar hunne haardsteden teruggekeerd .	5
eene vaste verbindtenis bij de zeemagt aangegaan	1

De getalsterkte van het corps mariniers is door dienst-eindiging van vele uit Indie teruggekeerde manschappen eenigzins verminderd, doch niet in die mate, dat de vrees behoeft te bestaan uit hoofde van onvoltalligheid tot buitengewone maatregelen de toevlugt te moeten nemen.

Het aantal reëngagementen, dat van 1 Julij 1868 tot 1 Julij 1869 werd aangegaan en 287 bedraagt, geeft genoegzamen waarborg tegen te groote vermindering in sterkte.

Met 1 Mei is het te Vlissingen in garnizoen liggende gedeelte verplaatst naar Rotterdam, alwaar door het gemeentebestuur in goede kazernering is voorzien.

Op 1 Julij bedroeg het getal :

officieren	48
onderofficieren en manschappen . . .	2011
te zamen	2059
bepaalde sterkte	2171
ontbreken	112 koppen.

Van het corps is, voor zoo verre de onderofficieren en manschappen aangaat, nagenoeg de helft geëmbarqueerd.

De Minister van Marine,
BROCK.